

N4584-25165

Byfunn fra Søndre gate 4, Adresseavisens gård. Felt A (TA 1972/3),
401/391 Trondheim K., Trøndelag.

Sammendrag gjenstander:

Gjenstand	Ant.
Bakstehelle	3
Beholder	6
Belte	1
Beslag	7
Blikk	2
Bok	1
Bøtte	1
Bøyle	3
Bryne	6
Bygningsstein	5
Bånd	2
Dekorelement	3
Digel	7
Dreiejern	1
Drikkeglass	45
Dukke	1
Fat	13
Fil	1
Fingerbøl	12
Flaske	54
Flis	3
Fottøy	91
Fragment	16
Garnfløtt	1
Gryte	7
Håndtak	3
Hank	4
Haspe	1
Hengsel	1
Hodeplagg	1
Ildstål	2
Islegg	2
Kakkel	6

Gjenstand	Ant.
Kanne	2
Kar	17
Kjetting	1
Klesplagg	3
Knapp	1
Kniv	12
Kole	3
Krampe	2
Krok	6
Krukke	3
Kvernstein	3
Leirkar	771
Leirklining	1
Lokk	3
Lysekrone	8
Lysestake	2
Lysholder	3
Musikkinstrument	1
Mynt	13
Nagle	6
Nål	2
Never	2
Nøkkel	1
Osteologisk materiale	
- Brent	6
- Ubrent animalosteologisk	8
- Ubrent Humanosteologisk	66
- Ubrent osteologisk	3
- Udefinert	1
Perle	2

Gjenstand	Ant.
Pilspiss	2
Pinne	12
Pipe	165
Planke	2
Plate	4
Plombe	1
Plugg	10
Produksjonsavfall	31
Prøve	33
Råglass	1
Rem	3
Remse	2
Ring	7
Sag	1
Sekk	1
Skål	3
Skinne	1
Skive	1
Skjell	1
Slagg	3
Slipestein	2
Søkke	4
Søm	1
Spade	1
Spann	1
Spenne	2
Spiker	44
Spillebrikke	1
Spinnehjul	3
Stang	1
Stav	1
Stein	1
Sylinder	1

Gjenstand	Ant.
Taktekke	1
Tau	1
Tekstil	31
Tønne	2
Tyngde	1

Gjenstand	Ant.
Ukjent	18
Vabein	1
Vase	1
Vektlodd	1
Vevlodd	1

Gjenstand	Ant.
Vindusglass	26
Vindusinnfatning	1
Sum	1696

Sammendrag, materiale:

Materiale	Ant.
Bark	3
Bein	120
Bergart	10
Bergart/ Jern	1
Bly	5
Bly/ Kobberlegering	1
Botanisk materiale	1
Bronse	7
Bronse/ Jern	1
Fajanse	9
Gevir	1
Gips/Keramikk	1
Glass	168
Horn	2
jern	91
Jern/ Bein	1
Jern/ Tre	3
Kalk/ Tre	1
Keramikk	765
Keramikk/ Fajanse	4

Materiale	Ant.
Keramikk/ Fajanse/ Porselen	1
Keramikk/ Porselen	30
Keramikk/ Tegl	3
Kleber	14
Kobber	3
Kobberlegering	15
Kobberlegering/ Lær/ Tre	1
Kork/ Lær	1
Kork/ Lær/ Tre	4
Lær	94
Lær/ Jern	1
Lær/ Messing	1
Lær/ Never/ Tre	1
Lær/Tre	12
Leire	4
Messing	13
Never	1
Organisk materiale	5
Pipeleire	165
Porselen	5

Materiale	Ant.
Porselen/ Fajanse	2
Rav	1
Silke	1
Sink	2
Skifer	5
Skinn	1
Skjell	2
Slagg	7
Sølv	1
Sølv/ Kobber	7
Svovel	1
Tann	1
Tann/ Bein	2
Tegl	5
Tekstil	7
Tekstil/ Tjære	1
Tre	39
Ukjent	13
Ukjent/ Tekstil	1
Ukjent/ Tre/ Tekstil	1
Ull	27
Sum	1696

Funnomstendigheter:

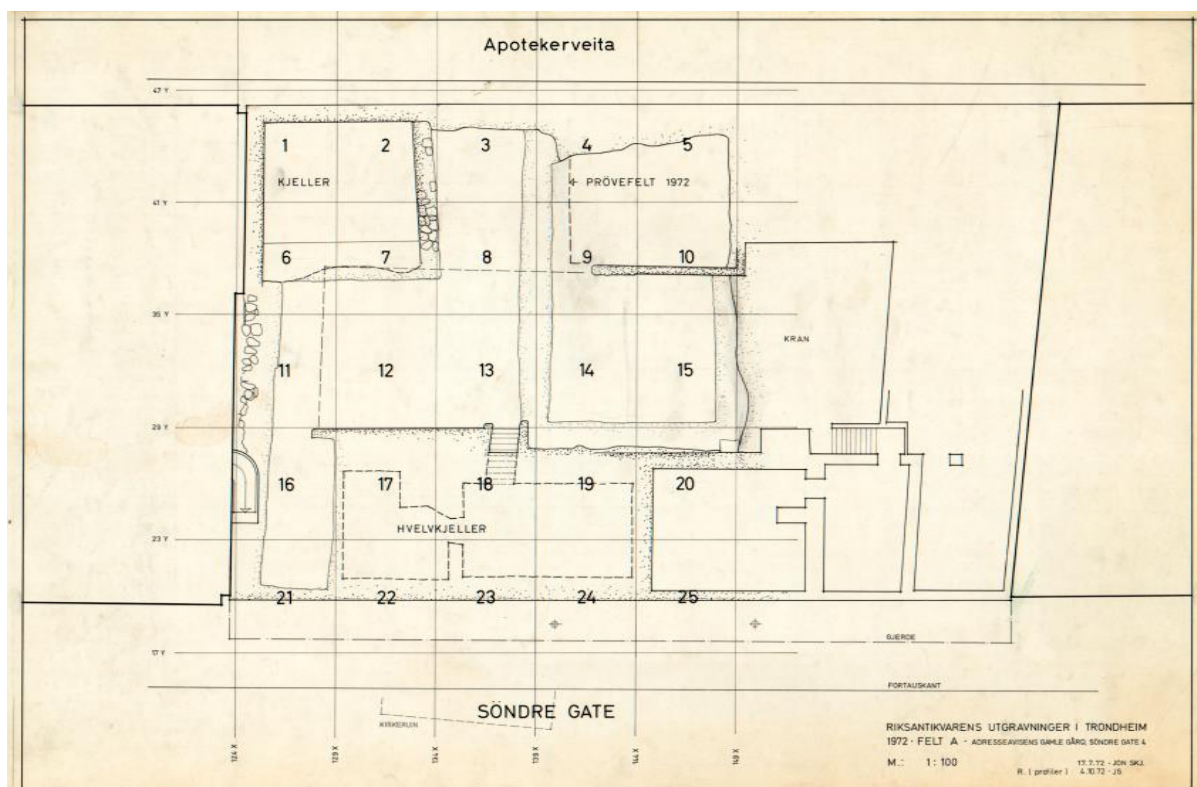
F. ved arkeologiske undersøkelser av kirkeruin i Søndre gate 4 i 1972, i forbindelse med utvidelse av sparebankens lokaler. En forundersøkelse og en større undersøkelse ble foretatt i 1972, de påfølgende årene ble feltet oppdelt i flere felt (AM, AS, AV og AØ), samt utvidet til fortauet ved Søndre gate 4 i 1975 (AT). I 1971 ble det undersøkt rester av en kirkeruin som strakk seg inn mot felt A (felt S, Ta1971/1).

Fra utgravningen (felt A 1972) foreligger to dagbøker, sakspapirer, «rapport»/brev etter geologiske undersøkelser (1991), innberetninger og tegninger.

Undersøkelesene:

Forundersøkelsen var i perioden mars – april 1972, også omtalt som «påskegravningen». Hovedundersøkelsen gikk fra juli til september 1972.

Undersøkelsen startet ved å fjerne de øverste lagene med maskin. Deretter gravde de 7 lag, funnene fra disse ble alle samlet under lag 1. Undersøkesområdet ble delt opp i 25 ruter på 5x6 m.

Figur 1: Ruteinndeling av felt A. Tegning: Riksantikvarens utgravningskontorer (ND. 14.300).

Resultater:

En del moderne forstyrrelser som kuttet ned i kirkeruinen; kloakk, binger, fundamenterte kjellere, hus fra 1708 og vannledninger av tre.

Kirken er bygget over flere faser. Skipet og koret bygget ble bygget først, og grunnet hellende terreng ble det bygget en krypt under koret slik at den ble noe forhøyet i forhold til skipet. I sørøstlig hjørne av skipet ble det funnet en trapp som gikk ned til krypten som lå under fortauet. På kirkens nordlige side ved koret var det bevart tre trinn til en trapp som gikk ut til kirkegården. Her ble det senere bygget et sakristi (noe uvisst datering, men tidligst ca. 1300).

Den eldste fasen av kirken er, ut fra underliggende lag, tolket til å være fra midten av 1100-tallet (basert på keramikkfunn). Steinhuggermerket funnet på en av steinene er det samme som ble funnet i Nidarosdomen; på bygningsteiner til Mariakapellet (ferdigstilt like etter 1161) og i de delene av Nidarosdomen (oktogonalen m.m.) som ble ferdigstilt i perioden 1183-1220. Dermed har trolig steinhuggeren som benyttet seg av dette merket vært med å bygge kirken i perioden det var et opphold på Nidarosdomen, og trolig sto kirken ferdig til ca. 1183. Kirken gikk ut av bruk og ble trolig jevnet med jorden etter en bybrann i 1531. Kirken har konstruksjonsmessige tilpasninger til terrenget i form av lengre vegger/fundament i de delene hvor terrenget heller mest.

Det ble gravd noen graver, men i hovedsak ble den nærliggende delen av kirkegården undersøkt fra 1973- 75.

Geologiske undersøkelser:

Geologiske undersøkelser viser at bygningsstein i kirken består av en rekke ulike bergarter hentet fra ulike brudd byens nærhet eller fra andre steder i Trøndelag (Binns 1991).

Framkommet ved:

Clifford Long (utgravningsleder/feltleder), Leif Stenholm (feltleder) og Peter Birkedahl Christensen (feltleder). Resterende feltstab gikk noe på rundgang mellom øvrige felt i samme område.

Funnår:

1972 (-1975)

Kartreferanse/ -koordinater:

Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034359, Ø: 569856.

Innberetning/Litteratur:

Ahlström, B. 1976: *Sveriges mynt 1521-1977*

Binns, R. E. 1991. Rapport/brev geologisk konsulent. Mappe Søndre gate 4. Gravin for Sparebanken-Midt-Norge 1973.

Hede, H. 1978: *Danmarks og Norges mønter: 1541-1814-1977*

Long, C. D. 1972. Feltdagbok: *Riksantikvarens utgravninger 1972. Søndre gate 4 (adresseavisens gård).*

Long, C. D. 1973. Innberetning: *Arkeologiske undersøkelser i Trondheim, 1973. Søndre gate 4.*

Rønning, B. 1971: *Norges mynter 1628-1873*

Schou, H. H. 1926: *Beskrivelse av danske og norske mønter*

Stenholm, L og Christensen P. B. 1972. Feltdagbok: *Riksantikvarens utgravninger 1972. Søndre gate 4.*¹

¹ Maskin- og håndskrevet versjon

Figur 2: Gregoriuskirkens ruin på felt A, med synlig trappenedgang mot krypten i øvre del av bildet. Foto: Riksantikvarens utgravningskontorer.